

Mēs esam *BirdLife*!

Partnership for
nature and people

VIESTURS
ĶERUS

Reizi 4–5 gados vispasaules dabas aizsardzības organizāciju savienības *BirdLife International* partnerorganizācijas tiekas Pasaules kongresā. Šogad kongress notika Kanādas galvaspilsētā Otavā. Šis pasākums, kā vienmēr, bija iespēja ne tikai smelties iedvesmu turpmākajam darbam, bet arī sajūties piederīgam lielai saimei, ko vieno rūpes par pasaules dabu. Ne velti kongresa laikā, runājot par *BirdLife*, biežāk bija dzirdams vārds “ģimene”, nevis “organizācija”. Klausoties citu stāstītajā, es vēlējos, kaut to visu redzētu un dzirdētu arī mani kolēģi un jūs, LOB biedri, bet, aizbraukot uz Kanādu nav lēti, tāpēc LOB pārstāvju viens pats. Viss, ko šoreiz varu piedāvāt jums, ir ieskats dažos mirkļos no redzētā un dzirdētā.

Pārmaiņas, kas sākas pēc 90. Kā jau “Putni dabā” lasītājiem zināms, *BirdLife* nupat atzīmēja savu 90. gadadienu. Šis gadadienas zīmē notika arī Pasaules kongress, un nākamais posms organizācijas dzīvē tika uzsākts ar dažādām pārmaiņām.

It kā sākums, bet mūsdienu pasaulē svarīgi – tika mainīts *BirdLife* zīmols un logo. Par *BirdLife* jubileju rakstot, biedēju, ka no emblēmas pazudīs ierastais zīriņš, bet varu priecīgi paziņot, ka “putniskais” konservatīvisms šajā gadījumā ir uzvarējis – nedaudz modernizēts un ar zaļu švīku papildināts, zīriņš turpinās lidot virs organizācijas nosaukuma.

Kas attiecas uz svarīgākām lietām, kongresā tika apstiprināta jaunā *BirdLife* stratēģija 2013.–2020. gadam. Šajā ziņā gan nekāda liela revolūcija nenotika, tikai līdzšinējie galvenie uzdevumi – putnu un to dzīvesvietu aizsardzība, izglītojot un iesaistot sabiedrību – tika “ievēstīti” sabiedrībai un atbalstītājiem vieglāk pasniedzamā iepakojumā. Mums ierastie darbības virzieni “Vietas” un “Biotoipi” nu ir apvienoti vienā, bet kļāt nācis jauns – “Ekoloģiskā ilgtspēja”.

Darbības virzienu praktiskā izpausme būs virkne programmu: “Gājputni un gājputnu ceļi”, “Jūras putni”, “Cerību meži”, “Klimata pārmaiņas” u.c. Visvairāk diskusiju izraisīja jaunais iesaiņojums “Putniem nozīmīgajām vietām”, kas nu kļuvušas par “Putniem un bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgajām vietām”. Tas darīts gan tāpēc, ka daļa *BirdLife* partnerorganizāciju, kas nodarbojas ne tikai ar putniem, tiešām nosaka “Bioloģiskajai daudzveidībai svarīgākās vietas” (*Key biodiversity areas*), gan tāpēc, ka zināms, ka esošās putniem nozīmīgās vietas ir svarīgas arī citām organismu grupām. LOB un līdzīgas vairāk uz putniem orientētas organizācijas tika nomierinātas, ka mums nebūs jāšāk noteikt jaunas vietas un lauzties radniecīgu organizāciju lauciņā, tāpēc galu galā arī šis jaunievedums stratēģijā tika pieņemts.

Lai pārraudzītu jaunās stratēģijas īstenošanu, tika ievēlēta jaunā Pasaules padome un reģionu komitejas. Neuzskaitot visus vārdus un uzvārdus, vēlos vien atzīmēt, ka *BirdLife International* priekšsēdētāja krēslu no norvēģa Pētera Šeja (*Peter Schei*) pārņēma Haleds Irāni (*Khaled*

Mazā Tina Lina no Ķīnas kopā ar Japānas princesi Takamado un *BirdLife International* direktoru Marko Lambertini.

Līdz ar deviņiem citiem cilvēkiem, kas devuši īpašu ieguldījumu, ar *BirdLife* Goda biedra titulu tika apbalvots Fricis Hirts, SVS/*BirdLife Switzerland* goda prezidents. Fricis ar prieku atceras savu viesošanās Latvijā Jāņu laikā un stāstus par ziedošajām papardēm.

Irani) no Jordānijas. Savukārt man un vairākiem kolēģiem par nepatīkamu pārsteigumu no Pasaules padomes un līdz ar to arī no Eiropas un Centrālāzijas komitejas tika "izbalsots" (t.i., netika ievēlēts) LOB draugs un viens no aktīvākajiem līdzšinējās komitejas locekļiem šveicietis Verners Millers (*Werner Müller*).

Kopš iepriekšējā kongresa Argentīnā *BirdLife* ir turpinājusi augt, un nu jau tajā apvienojusies 121 organizācija. Esam pabeigušies priekšā Eiropas Savienībai un Eiropas un Centrālāzijas reģionā uzņēmuši organizācijas no Melnkalnes, Horvātijas un Serbijas. Bet mūsu "izplatības kartē" Krievijas vietā tagad rēgojas nelāgs tukšums – Krieviju pārstāvējusi organizācija no *BirdLife* ir izslēgta.

Iedvesmas stāsti

Bet, protams, ne jau vēlēšanas un citas formalitātes bija tas, kas iedvesmo. Tie bija cilvēki un to stāsti! Īpaša uzmanība kongresā tika veltīta bērniem. Vairākas nopietnas dabas aizsardzības organizācijas, to skaitā *BirdLife*, ir aptvērušas, cik būtisks drauds dabas aizsardzībai ir bērnu arvien lielāka atrautība no dabas. Spilgtākos iespaidus gūstam tieši bērniņā, un maz ticams, ka bērns, kas ne reizi nav skrējis pa pļavu vai spēlējis mežā, pieaudzis spēs pa īstam aptvert dabas vērtību

un izjust nepieciešamību to saudzēt. Jau pārlasot kongresa darba plānu un domājot par to, kā bērnus ievest atpakaļ dabā, aizdomājos, ka labākie ceļveži ir paši bērni. Piemēram, mani, tāpat kā daudzus citus dabas draugus Latvijā un arī citur pasaulē, savulaik ir aizrāvuši Džeralda Darela stāsti par viņa bērniņu Korfu salā. Otavā varēja sastapt nākamos Džeraldus Darelus – divpadsmitgadīgo Tinu Linu (*Tina Lin*) no Ķīnas un trīspadsmitgadīgo Karlosu Bārberiju (*Carlos Barbery*) no Kanādas. Atšķirīgo kultūru dēļ stipri atšķirīgi bērni, abi mazliet samulsuši no pieaugušo uzmanības, tomēr mirdzošām acīm un gatavi stāstīt par saviem piedzīvojumiem dabā gan pieaugušajiem, gan citiem bērniem.

Reizēm oponenti dabas aizsardzību mēģina pasniegt gandrīz kā bagātnieku izklaidi, sak, ja jau nauda makā (vai valsts budžetā) paliek pāri un citu problēmu dzīvē nav, tad jau var arī dabu drusku pasargāt. Bet dabas aizsardzība Irākā... Tai ir īpaša piegarša! "Es jau, puiši, nemaz neesmu ornitologs," pasmaida un parausta plecus *Nature Iraq* dibinātājs Azams Alvašs (*Azzam Alwash*), stāstot par Mezopotāmijas mitrāju atjaunošanu. Tuksnešu ieskautos mitrājus, kas vienlīdz nozīmīgi bija kā putniem, tā cilvēkiem, 20. gs. 90. gados Sadams Huseins lika nosusināt, lai sodītu vietējas arābu

ciltis, kas bija pret viņu sacēlušās. Bet tagad, kur vēl nesēn putēja smiltis, ir atgriezies ūdens, niedrāji atkal sniedz līdz apvārsnim un atgriezušies arī putni. Drīz šeit tiks dibināts Irākas pirmais nacionālais parks.

Uz kongresu bija sagatavotas arī divas filmaņas – par *BirdLife* partnerorganizāciju darbu vairākās pasaules vietās un par vietējām grupām. Skatījos, kā vietējie Sumatrā stāda kokus vai Albatrosu darba grupas dalībnieki māca zvejniekus, kā ņemt zivis, neapdraudot albatrosus, un domāju par mums – par Elviņu Kantānu, kas Litenē stāsta bērniem par putniem, par Zigrīdu Jansonu, kas ar zivju diķu saimniekiem apspriež, kā labāk parūpēties par diķos dzīvojošajiem putniem, par Māri Strazdu, kas kāda "ieroču nesēja" kompānijā dodas pārbaudīt melnā stārķa ligzdas... "Mēs esam *BirdLife*!", ko mums liek saukt, fotografējoties kopbildei, šķiet kā lieks atgādinājums. Mēs esam, pat tad, ja īsti nemākam to izrunāt ("birdlife", "bjordlaif"...), un nopietni kungi un dāmas, *BirdLife* goda prezidenti Japānas princesi Takamado ieskaitot, vicinās ar rokām un ļauj vienā balsī: "Mēs esam *BirdLife*!"

Putnu dzīve

Kā jau minēju, daļa *BirdLife* organizāciju nekonzentējās tieši uz putnu aizsardzību, tomēr putni ir tie, kas

"Mēs priecīgi cilvēki, mums patīk dziedāt un dejoj," savu uznācienu skaidroja Īens Karika, *Te Ipukarea Society* (*BirdLife* partneris Kuka salās) prezidents. Šis kungs ir nopietnāks, nekā izskatās, un bija ņēmis pie sirds, ka kāds blakussēdētājs lidmašīnā ornitologu grūto darbu bija raksturojis ar: "Ā, jūs esat tie, kas putniņus skatās!"

Jaunais *BirdLife International* priekšsēdētājs Haleds Irani, savulaik strādājis par Jordānijas Karaliskās dabas aizsardzības biedrības ģenerāldirektoru, bet pēc tam bijis ministrs Jordānijas valdībā.

visām organizācijām ir kopīgi. Tāpēc, pat ja brīžiem sarunas aizvirzās līdz mārketingam vai klimata pārmaiņām, putni tomēr ir visa pasākuma centrā. Putni kultūrā... Reičelas Kārsones "Kluso pavasari" pats lasījis neesmu, bet biju dzirdējis, ka šī grāmata esot sarežģītā un grūti lasāmā valodā rakstīta, tāpēc biju pārsteigts, ka kongresa noslēgumā viens no fragmentiem, ar ko uzstājās amerikāņu aktrise Džeina Aleksandra, bija tieši no "Klusā pavasara". Priekšnesums lika apjaust, ka profesionāļa izpildījumā droši vien pat lasījums no telefonu kataloga liktu skatītājiem lēkt kājās un aplaudēt.

Putni darbā... Par kopsavilkumu un pārskatu par *BirdLife* paveikto un darāmo varētu kalpot kongresa beigās prezentētais ziņojums "Pasaules putnu stāvoklis. Mūsu mainīgās pasaules rādītāji" (ar ziņojumu var iepazīties arī internetā – www.birdlife.org/datazone/sowb). Diemžēl ziņojums rāda vairāk darāmā nekā paveiktā – daudz, pat parastu, putnu sugu populācijas joprojām ir sarūkošas, arvien vairāk putnu sugu nonāk uz izmiršanas sliekšņa, daudzas putniem nozīmīgās vietas ir apdraudētas... Nepārdomāta lauksaimniecība, mežizstrāde, invazīvās sugas – tie ir tikai lielākie no draudiem pasaules apdraudētajām

putnu sugām. Aprēķini liecina, ka ar tikai 80 miljardiem dolāru gadā pietiktu, lai efektīvi apsaimniekotu un aizsargātu visas pasaules nozīmes dabas aizsardzības teritorijas un apturētu cilvēka izraisīto sugu izmiršanu. Šī ir niecīga summa, salīdzinot ar 252 miljardiem dolāru, kas tiek tērēti lauksaimniecības subsīdijām Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) valstīs, un pilnīgi neievērojama summa pret apmēram 48 000 miljardu dolāru, ko katru gadu ekosistēmu pakalpojumu veidā mums sniedz daba.

Un putni dabā... Jāatzīst, ka braucienam uz Kanādu gaidīju, domājot par dabu, ko tur redzēšu. Man ārzemju komandējumos pārāk bieži ir pietrūcis mežu, bet uz Kanādas mežiem liku lielas cerības. Mēģinot man palīdzēt izvēlēties rīta ekskursijas, vietējais brīvprātīgais bārstīja putnu nosaukumus, kas man maz ko izteica, un mazliet samulsa, kad teicu, ka man vienkārši vajag to maršrutu, kurā ir visvairāk mežu. "Tad jums jābrauc uz Getino (*Gatineau*) parku. Tur jūs redzēsiet arī daudz ļauķu," viņš noteica. Par laimi, tas drīzāk bija parks Gaujas nacionālā parka, nevis Otavas centra parka izpratnē: ērtas takas, bet starp tām – mežs, kas mežs (cik nu es, eiropietis, par Kanādas

mežiem varu spriest). Un ļauķi bija! Jāatzīst, sākumā pat nodomāju – kas gan tik īpašs varētu būt ļauķos? Bet šie nebija Eiropā pierastie mazie pelēkie putniņi, ko atšķirt var tikai pēc dziesmām. Mazi gan tie bija, bet krāšņi arī – košais dzeltenais ļauķis, bērsānu ļauķis ar dzeltenu cepurīti un brūniem sāniem, melnbalti raibais oranžrīkles ļauķis ar oranždzeltenu galvu... Visus ļauķus gidi ar ierakstu palīdzību izsauca no meža mums apskatīšanai, liekot man aizdomāties, ka ne visi šo uzskatītu par ētisku rīcību. *Swarovski* pārstāvis skaidroja, kā pēc balsim atšķirt alkšņu tirāniņu no līdzīgā vītulu tirāniņa. Šā kunga uzdevums bija reklamēt savas firmas produkciju, ko viņš arī godam veica, bet varēja redzēt, ka arī pašam mirdz acis, skatoties visapkārt. Noprāt, ka viņš kādreiz šajā reģionā dzīvojis un tagad ar prieku atkal satiekas ar sen neredzētajiem putniem. Pa koku galotnēm plosījās zilo siļu ģimene, bet pa koku stumbriem lodāja dzeņi – dzeltenvēdera suldziris, baltzoda dzilna un zeltainais dzenis. Pulciņš cilvēku no *BirdLife* meža vidū un putnu dzīve – visapkārt.

Autora adrese:
viesturs@lob.lv

Visu attēlu autore: Džesika Trinitija
(J.Trinity/jessicatrinity.com)

Divi nopietni kungi – *BirdLife* direktors Marko Lambertini un nu jau bijušais priekšsēdētājs Pēters Šejs. Patiesībā Marko dažādi blēņojās (stāvoklim atbilstoši, bet tomēr) visu pasākuma laiku, tostarp klātesošajiem nodemonstrējot video, kurā cienījamais P. Šejs kādā pasēdēšanā pie ugunsкура skaļi dzied, lēkā un vicinās ar rokām, attēlojot, kā zvejnieks pēc veiksmīga ķēriena mēģina nosist milzīgu zivi.

Patīkams pārsteigums bija satikt arī bijušo *BirdLife International* direktoru Maiklu Rendsu (no amata viņš atkāpās pēc iepriekšējā Pasaules kongresa). Šeit viņš redzams, sakot pateicības runu par godam pelnīto Prezidenta medaļu, *BirdLife* augstāko apbalvojumu.